

OBSAH

Předmluva	13
I. Účel, druhy a konstrukce kotlů a kotlářských výrobků	15
A. Kotle s velkým vodním prostorem	15
1. Kotel válcový	15
2. Kotel bateriový	16
3. Kotel plamencový	16
B. Kotle s malým vodním prostorem	17
1. Kotel trubkový	18
2. Kotle kombinované	19
3. Kotel plamencový lodní ležatý	19
4. Kotel Fairbairnův	20
5. Kotle vodotrubné	20
6. Kotle strmotrubné	22
a) Kotel „Garbe“	23
b) Kotel „Sládek“	24
c) Kotel „Českomoravská“	24
C. Kotle zvláštní konstrukce	25
D. Přehříváče páry	26
E. Armatura parních kotlů	27
1. Vodoznaky	27
2. Tlakoměry	28
3. Pojišťovací ventily	28
4. Napájecí přístroje	29
a) Samočinný ventil	29
b) Ruční ventil	29
5. Armatura doplňující	32
a) Parní ventil	32
b) Redukční ventil	32
F. Stručný výňatek ze zákonných předpisů pro stavbu, provoz a obsluhu parních kotlů	33
G. Druhy a konstrukce kotlářských výrobků pro petrolejářský a chemický průmysl	34
1. Výměníky	34
2. Pece trubkové	35
3. Nádrže	36
4. Krystalisátory	36
5. Filtry	37

6. Výměníky zbytkové	37
7. Usazovány	39
8. Průhledítka	39
9. Čerpací stanice	39
10. Kolony	39
11. Zařízení na filtrátovou destilaci	41
12. Zařízení na vakuovou redestilaci mazacích olejů	41
13. Destilační zařízení	43
14. Potrubní mosty	43
15. Tavicí pece ve výrobně sazí (sazovně)	45
H. Popisy jednotlivých typických přístrojů a zařízení (součástí)	45
1. Kolony s kruhovými kloboučky	45
2. Kloboučková patra	47
3. Rektifikační kolony	49
4. Absorbéry	52
5. Pračky	52
6. Extraktory s míchadly	52
7. Extraktory (difuséry)	53
8. Kondensátory	53
9. Monžiky	54
10. Usazovány	55
11. Filtry	55
12. Odstředivky	60
13. Míchadla	60
14. Výměníky	61
15. Přístroje k ohřívání roztavenými solemi	63
16. Chladiče povrchové	63
17. Kondensátory směšovací	66
18. Odparky	67
19. Odpařovány s nuceným oběhem (cirkulací)	67
20. Krystalisátory	67
21. Generátory na zplyňování tuhých paliv	69
22. Trubkové pece	73
II. Technologie	78
A. Výrobní postup	78
1. Orýsování plechů	78
2. Řezání kyslíkem (plamenem) a stříhání plechů	85
3. Obrábění hran plechů pro svary	88
4. Předběžné ohýbání (předohýbání) plechů	89
5. Zkružování plechů	93
6. Svařování — svarové spoje	95
a) Svařování plamenem	96
b) Svařování elektrické	100
c) Vady svarů	104
d) Kontrola svarů	110
e) Označování svarů	111
B. Svařování — svarové spoje tlakových nádob	111
1. Pracovní postup při svařování tlakových nádob	111
a) Lícování den	120
b) Trubkovnice	120
c) Zaválcování trubek	121

C. Montáž celků	121
D. Nýtování — nýtové spoje tlakových nádob	126
E. Stavba zásobních nádrží	137
F. Poolovování	137
G. Metalisování	138
H. Vzorový příklad výrobního postupu	138
J. Zařízení kotlární	139
K. Stručný výňatek ze zákonných předpisů pro tlakové nádoby	140
L. Výroba potrubí	141
1. Výroba potrubí za studena	142
a) Ohýbání trubek za studena	142
b) Řezání trubek	142
c) Řezání závitů	142
2. Výroba potrubí za tepla	142
a) Ohýbání trubek za tepla	143
b) Svařování kolen	149
c) Zhotovování hrdel	150
d) Zhotovování trubek s topnými pláští (oplaštěných)	150
e) Zhotovování kompensátorů (čočkových)	150
f) Trubky z legovaných ocelí	152
g) Příruby a stahovací šrouby	156
M. Vzorový příklad potrubářského výrobku	160
N. Zařízení trubkárny	162
O. Kreslení výkresů a náčrtků potrubí se zřetelem na výrobu jeho součástí	163
1. Příklady zjednodušeného kreslení potrubí	163
2. Spojovací svary potrubí	166
3. Svary přírub a poloha děr pro šrouby	167
4. Svary hrdel	167
5. Označování součástí potrubí	167
6. Uzavírání konců trubek	171
7. Označování potrubí	172
P. Materiál se zřetelem na jeho zpracování	172
1. Nerezavějící (antikorosní) oceli	172
a) Chromniklové nerezavějící oceli	173
b) Chromové nerezavějící oceli	176
2. Leštění antikorosních ocelí	177
3. Neželezné kovy	177
4. Hliník a jeho slitiny	178
5. Pájení neželezných kovů	181
Q. Vzorový příklad hliníkového výrobku	181
R. Zařízení mědikovny	187
S. Svařování pod tavidlem	187
1. Použití svařování pod tavidlem	189
2. Zařízení pro svařování pod tavidlem	190
3. Zdroje svařovacího proudu	191
4. Oblouk	191
5. Svařovací proud	193
6. Podkládání svarů	193
7. Svařování tlustých plechů (40 až 50 mm)	194

8. Vady svarů zhotovených pod tavidlem	195
9. Zvláštní případy automatického svařování pod tavidlem	197
a) Svařování dvěma oblouky se společnou tavnou lázní	198
b) Svařování dvěma oddělenými oblouky	198
10. Zařízení pro automatické svařování pod tavidlem	198
a) Svařovací automat	199
b) Zdroj svařovacího proudu	199
c) Konstrukce na uložení svařovací hlavy nebo traktoru	199
d) Přípravky a zařízení k pohybu a upínání výrobku	199
e) Přípravky na podkládání svarů	199
11. Universální svařovací traktory	200
12. Svařovací poloautomat SPK-600	202
T. Rovnění plamenem metodou s. Vlacha	204
1. Fysikální podstata rovnání plamenem	204
2. Tepelné podmínky při rovnání plamenem	205
a) Rovnění tlusté desky	206
b) Rovnění tenké desky	206
3. Pracoviště s. Vlacha	207
4. Materiály, které je možno rovnat plamenem	208
5. Rovnění kruhové oceli nebo trubek větších průměrů	212
6. Rovnění pásnic	212
7. Rovnění svařovaných nosníků I	214
8. Rovnění plechů různých tvarů	214
9. Rovnění stolice pod kotel	214
10. Rovnění trubkovnice lokomotivního kotle	214
11. Rovnění rámu pásového traktoru	216
12. Rovnění rámu podvozku dvouúpravového cisternového vozu	216
13. Rovnění rámu podvozku čtyřnápravového cisternového vozu	217
U. Řezání nerezavějících ocelí a litiny kyslíkem s použitím přidávných prášků	219
1. Řezání kyslíkem s použitím křemenného písku	219
2. Řezání kyslíkem s použitím železného prášku	220
3. Drážkování kyslíkem	225
V. Základy tepelného zpracování	227
1. Technologický postup pro mezioperační tepelné zpracování svařovaných a mechanicky obrobených ocelí	228
a) Předehřátí před svařováním	228
b) Tepelné zpracování svařovaných nádob, komor a den	231
c) Tepelné zpracování mechanicky obrobených ocelí	233
d) Žihání svarů ocelí (Boi, Lof) pevných v žáru, zhotovených při montáži	234
2. Technologický postup (předpis) pro svařování a tepelné zpracování dvojkovu (bimetalu) 12CHM a EZ1	235
a) Příprava plechů ke svařování	235
b) Výroba den	235
c) Výroba prstenců	236
d) Sestavení tlakové nádoby	237
e) Přivařování přírub	239
III. Technické látky a materiály	241
A. Tabulky technických látek a materiálů	241
1. Technické kovy	241

2. Technické kapaliny (látky)	242
3. Technické hmoty (tuhá paliva)	242
4. Technické hmoty (kapalná paliva)	243
5. Technické hmoty (plynná paliva)	243
6. Teploty hliníkových, po případě i jiných plechů, zjišťované pomocí různých látek	244
7. Oktanová čísla kapalných paliv	245
8. Největší dovolené procento prvků obsažených v uhlíkové oceli	245
9. Pořadí kovů a jejich slitin, jimiž se musí šetřit	245
B. Výroba a rozdělení technických materiálů	246
1. Vlastnosti kovů	246
a) Železo a jeho slitiny	246
b) Výroba oceli	247
c) Rozdělení oceli podle způsobu výroby	248
d) Rozdělení oceli podle chemického složení	248
2. Základní vlastnosti technických látek	251
a) Pevnost látek	252
b) Pružnost	252
c) Tvárnost	252
d) Houževnatost	252
e) Křehkost	252
f) Tavitelnost a slévatelnost	252
g) Kalitelnost	252
h) Stálost	252
j) Obrobitelnost	252
k) Svařitelnost	252
C. Válcování kovů	253
1. Válcovací zařízení	253
a) Válcování profilů (tvarové tyčové oceli)	254
b) Válcování plechů	255
c) Výroba trubek (válcování a tažení)	255
D. Zkoušení materiálů	257
E. Číselné označování oceli podle ČSN	259
1. Konstrukční oceli ušlechtilé uhlíkové a slitinové podle ČSN	260
2. Barevné označování oceli podle ČSN	261
a) Označování strojních oceli	261
b) Označování konstrukčních oceli ušlechtilých	261
c) Umístění barevného označení	262
d) Odřezávání materiálu	262
F. Jiné technicky důležité kovy	263
1. Měď	263
2. Cín	264
3. Zinek	264
4. Olovo	264
5. Nikl	265
6. Hliník	265
7. Hořčík	265
8. Antimon	265
9. Kadmium	265
10. Vismut	265
11. Křemík, mangan, chrom, wolfram, kobalt, molybden, vanad a titan	265

G. Slitiny kovů	266
1. Bronzy	266
a) Zrcadlový bronz	266
b) Umělecký bronz	266
c) Zvonovina	266
d) Ložiskový bronz	266
e) Strojový bronz	267
f) Červený kov	267
g) Fosforový bronz	267
h) Zvláštní bronzy	267
2. Mosazi	267
a) Červená mosaz	267
b) Kujná mosaz	267
c) Tabulová mosaz	267
d) Kusová mosaz	268
e) Zvláštní mosazi	268
3. Slitiny cínu	268
a) Ložiskový kov cínový	268
b) Ložiskový kov olověný	268
c) Ložiskový kov zinkový	268
4. Slitiny olova	268
5. Slitiny lehkých kovů hliníku a hořčíku	268
a) Duralumin	268
b) Silumin	268
c) Elektron	268
6. Pájky	269
a) Měkké pájky	269
b) Tvrdé pájky	269
H. Plynů technicky důležitých	269
1. Vodík	269
2. Kyslík	269
3. Dusík	269
4. Neon	269
5. Čpavek	269
6. Kysličník uhličitý	269
7. Acetylen	270
IV. Geometrie, technické kreslení a organizace	271
A. Geometrie	271
1. Vzorce pro výpočet obsahů a obvodů plošných geometrických útvarů — ploch (planimetrie)	271
2. Vzorce pro výpočet objemů a povrchů prostorových geometrických útvarů — těles (stereometrie)	276
3. Sestrojování pravidelných mnohoúhelníků	282
4. Rozvínavání povrchů těles a plášťů (sestrojování sítí)	283
5. Sestrojování proniků těles	297
B. Technické kreslení	300
1. Druhy výkresů (ČSN 01 3001)	301
2. Formáty výkresů (ČSN 01 3002)	301
3. Popisování výkresů (ČSN 01 3006)	302
4. Druhy a tloušťky čar (ČSN 01 3005)	302

5. Měřítka (ČSN 01 3005)	302
6. Promítání (ČSN 01 3007)	302
7. Úprava a značení povrchu (ČSN 01 3033)	304
C. Čtení strojnických (kotlářských) výkresů	309
1. Strojnické (kotlářské) výkresy a jejich rozpisky	309
2. Postup při kreslení strojnických (kotlářských) výkresů	312
3. Popisy na strojnických (kotlářských) výkresech	312
D. Postup vyřizování zakázky	313
Literatura	314